

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા

વિરુદ્ધ

સતીશ ચંદ્ર શર્મા

નવેમ્બર ૨૭, ૧૯૭૯

(વી. આર. ક્રિષ્ના લાયર અને આર. એસ. પાઠક, જસ્ટિસ]

સિવિલ પ્રોસિજર કોડ ૧૯૦૮ (૧૯૦૮ નો વી) આદેશ ૩૯ નિયમ ૨ (૩)–રેલવે કર્મચારી દ્વારા દાવો–મનાઈ હુકમ અરજી અદાલત દ્વારા સેવામાં પુનઃસ્થાપનનો આદેશ–વિભાગ દ્વારા પાલન ન કરવું–અદાલત દ્વારા વિભાગની મિલકતને જપ્ત કરવાનો આદેશ અને અધિકારીઓને જપ્ત કરવા માટે નાગરિક જેલમાં મોકલવામાં આવે–મિલકત નિર્દિષ્ટ નથી, અટકાયત માટે નામ ન હોય તો–આવો આદેશ માન્ય છે કે કેમ.

પ્રતિવાદી રેલવે કર્મચારી સામે વિભાગ દ્વારા ગેરવર્તણૂક માટે કાર્યવાહી કરવામાં આવી હતી.તેમણે તેમને જારી કરવામાં આવેલી 'કારણ બતાવો' નોટિસનો જવાબ આપ્યો ન હતો

અને જ્યારે શિસ્તની કાર્યવાહી એકપક્ષીય રીતે આગળ વધી ત્યારે તેમણે આગળની વિભાગીય કાર્યવાહી સામે પ્રતિરક્ષાની ઘોષણા અને કાયમી મનાઈ હુકમ માટે દાવો દાખલ કર્યો હતો.તેમણે અનુશાસનાત્મક તપાસ ચાલુ રાખીને સેવામાં તેમની સ્થિતિને અસર કરતા વિભાગને રોકવા અને તેમનો સંપૂર્ણ પગાર આપવાનું ચાલુ રાખવા માટે જાહેરાત વચગાળાના મનાઈ હુકમ માટે અરજી પણ કરી હતી.સુનાવણી પછી, મુન્સિફે નિર્દેશ આપ્યો કે પ્રતિવાદીને તે જ હોદ્દા પર મૂકવામાં આવે જે તેણે પગાર, વિશેષાધિકારો અને અન્ય તમામ અનુલાભોના મામલે વિભાગીય તપાસ શરૂ કરતા પહેલા રાખ્યો હતો જેનો તેણે લાભ લીધો હતો અને આનંદ માણ્યો હતો.વિભાગે આ આદેશ સામે અપીલ કરી હતી અને પુનઃસ્થાપન માટેના નિર્દેશનો અમલ કરતા પહેલા જિલ્લા અદાલતમાં નિર્ણયની રાહ જોઈ હતી.

આ દરમિયાન પ્રતિવાદીએ આદેશની અવજા માટે સિવિલ પ્રોસિજર કોડના આદેશ ૩૯ નિયમ ૨ (૩) હેઠળ અરજી દાખલ કરી હતી.નીચલી અદાલતે મુન્સિફના આદેશનું પાલન ન થયું હોવાનું શોધી કાઢ્યું હતું અને ઉપરોક્ત આદેશનું પાલન કરવા માટે ૧૫ દિવસનો સમય આપ્યો હતો અને તેની નિષ્ફળતા પર નિર્દેશ આપ્યો હતો કે તેની મિલકત જપ્ત કરવાના આદેશ સાથે વિભાગની મુલાકાત લેવામાં આવશે અને તેના અધિકારીઓને સિવિલ જેલમાં મોકલવામાં આવશે.

એક અસફળ અપીલ અને અવિનયી પુનરાવર્તન એ વિભાગનો મોટો હિસ્સો હતો.ઉચ્ચ અદાલતે એક નિરીક્ષણ-સહ-નિર્દેશ આપ્યો હતો કે મુન્સિફ અદાલતના આદેશની અવજા માટે કાર્યવાહી સાથે આગળ વધી શકતો નથી, તેથી સંબંધિત મુન્સિફે સંબંધિત અધિકારીનું

નામ જણાવવું પડશે, જેને જેલમાં મોકલવાની જરૂર છે અને જપ્ત કરવાની સંપત્તિની વિગતો આપવી પડશે, જેથી અદાલતના આદેશનું ફરજિયાત પાલન કરી શકાય.

આ અદાલતમાં અપીલને મંજૂરી આપવી,

પકડી રાખો:૧. ૧.ઉચ્ચ અદાલતે નામ નક્કી કરવા માટે ટ્રાયલ કોર્ટ પર છોડી દેવામાં ભૂલ કરી હતી જ્યારે તેણે ખરેખર તેના નિર્ણાયક આદેશને અમલમાં મૂકવા માટે મંત્રી આદેશ જારી કર્યો હતો.

નામહીન મનુષ્યોને ચુકાદો આપ્યા પછી નામ દાખલ કરીને તિરસ્કારના નામે પણ જેલમાં મોકલી શકાતા નથી [૩૦૪ F]

૨. ભારત સંઘના એક સરકારી કર્મચારી કે જેને ગેરવર્તણૂક માટે સેવામાંથી દૂર કરવામાં આવ્યો હતો તેને તાત્કાલિક સંપૂર્ણ પગાર સાથે પુનઃસ્થાપિત કરી શકાયો ન હતો, કોર્ટ દ્વારા આદેશ આપવામાં આવ્યો હતો.તેને ૨૯૯ વિવિધ અધિકારીઓને જાણ કરવી પડી હતી, વિવિધ સ્તરે આદેશો આપવાના હતા, ફાઇલો ખસેડવાની હતી અને અમલીકરણ પહેલાં ગર્ભાધાન માટે નોંધો બનાવવી પડી હતી.આ બધામાં સમય લાગે છે અને જ્યારે અદાલતનો આદેશ આખરે અમલમાં આવે છે, ત્યારે અધિકારીનો પગાર, અલબત્ત, કાર્યવાહીની આક્ષેપિત ધમકીની મૂળ તારીખથી અમલમાં મૂકવો પડશે.જ્યાં વ્યક્તિગત સ્વતંત્રતા જોખમમાં છે તેવા આ સખત અધિકારક્ષેત્રમાં સરકારી કામગીરી કેવી રીતે યોગ્ય નથી તે સમજવા માટે વિરામ લીધા વિના ઉતાવળમાં સજા આપવાનું ચાલુ રાખવું.[૩૦૫ બી-ડી]

૩. સ્વતંત્રતાની બંધારણીય પવિત્રતા અને મિલકતના રક્ષણની પવિત્રતા અનિશ્ચિત બની જશે અને જો મૂળ આદેશ શાંત રહેશે અને ગુનેગારની ઓળખ મંત્રિસ્તરીય પગલા તરીકે બાકી રહેશે તો પ્રક્રિયાગત કાયદો લટકતો રહેશે.[૩૦૪ એફ]

૪. જ્યાં સ્વતંત્રતા અને સંપત્તિથી વંચિત રહેવું હોય ત્યાં તે મૂળભૂત છે કે અસ્પષ્ટતા એક જીવલેણ ખામી છે, ભલે તે જારી કરનાર અધિકારી અદાલત હોય.[૩૦૨ G] તાત્કાલિક કેસમાં, મુન્સિફ અને હાઈકોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશો મુખ્ય વ્યક્તિઓ અને મિલકતોની ઓળખને અનિશ્ચિતતામાં રાખે છે.માત્ર આ જ કારણસર, આદેશો અસુરક્ષિત છે-અચોક્કસ મિલકતની જમી અને અનામી અવમાનકોની અટકાયત બંને સામે.[૩૦૪ સી-જી]

૫. અદાલતના તિરસ્કારના ક્ષેત્રમાં, કાયદાએ વ્યવહારિક મુશ્કેલીઓને કારણે ન્યાયિક સત્તા પ્રત્યે અતિશય પ્રતિક્રિયાની ચરમસીમાથી સીમાંત ઉદાસીનતાને ટાળવી જોઈએ.[૩૦૦ ઈ]

૬. અદાલતની અવમાનનાનો પ્રવાહી, છતાં માન્ય ખ્યાલ, ન્યાયાધીશોને કાયદાના શાસન હેઠળ રાખે છે; કારણ કે વ્યક્તિગત સ્વતંત્રતા પ્રક્રિયાગત કવચ દ્વારા સુરક્ષિત છે, ભલે તેનો અભાવ ન્યાયિક પ્રક્રિયાનું પરિણામ હોય.[૩૦૦ ઈ]

૭. તિરસ્કારની શક્તિને આવરણમાં રાખવી જોઈએ અને તલવાર માત્ર ત્યારે જ દોરવી જોઈએ જ્યારે અદાલતને ખાતરી થાય કે ઈરાદાપૂર્વકની અવજા અથવા આજ્ઞાભંગ થયો છે.[૩૦૬ C]

૮. એકવાર સક્રિય આજ્ઞાપાલનના સ્પષ્ટ પુરાવા, ખેદની અભિવ્યક્તિ સાથે, વિલંબિત હોવા છતાં પાલન પેપર-લોગ કરેલી પ્રક્રિયાઓ દ્વારા પ્રેરિત અનિવાર્ય સમય-વિલંબને કારણે થાય છે, કોર્ટ માફી આપી શકે છે.[૩૦૬ ડી]

સિવિલ અપીલેટ જ્યુરિસડિક્શન:૧૯૭૯ની સિવિલ અપીલ નંબર ૨૦૩૧.

જયપુર ખાતે રાજસ્થાન હાઈકોર્ટ (જયપુર બેન્ચ) ના ચુકાદા અને આદેશની તારીખથી વિશેષ રજા દ્વારા અપીલ એસ. બી. રીવિઝન નંબર.

સોલી જે. સોરાબજી, સોલિસિટર જનરલ, સુભોધ માર્કેન્ડ્યા અને અપીલકર્તાઓ તરફથી ગિરીશ ચંદ્ર.

પ્રતિવાદી માટે બાલકૃષ્ણ ગૌર.

અદાલતનો ચુકાદો ક્રિષ્ના આચર દ્વારા આપવામાં આવ્યો હતો, કેન્દ્ર સરકાર અને તેના બે અધિકારીઓની ત્રણ મહિનાની નાગરિક કેદ અને અસ્કયામતોની જમીનો વિચિત્ર કેસ, ગેરવર્તણૂકના પ્રસંગો માટે સેવામાંથી દૂર કરાયેલા રેલવે ઇન્સ્પેક્ટરની તાત્કાલિક પુનઃસ્થાપનમાં ડિફોલ્ટ માટે આ અપીલ વિશેષ રજા દ્વારા કરવામાં આવી હતી.

કોર્ટ સિસ્ટમ ન તો મઠબંધિત સફળ છે અને ન તો સ્વ-પ્રામાણિક પ્રક્રિયા છે અને તેના અપીલ કુસિબલમાં, ઓછા સ્તરે આપવામાં આવેલા ચુકાદાઓની સહેલાઈથી ફરીથી તપાસ કરે છે, ભલે વિષય-બાબત અહીં, ન્યાયિક આદેશની કથિત અવજ્ઞા હોય. ન્યાય અહંકારી નથી અને સત્યની જીત આત્મ-ટીકાથી થાય છે. અને તેથી, આ અદાલતે, આવા અભેદ પરિપ્રેક્ષ્યને ધ્યાનમાં રાખીને, ટ્રાયલ કોર્ટના શિક્ષાત્મક નિર્દેશની સમીક્ષા કરવી જોઈએ, જેને ઉચ્ચ અદાલત દ્વારા સમર્થન આપવામાં આવ્યું હતું, પરંતુ અમારી સમક્ષ પડકારવામાં આવ્યું હતું કે, ભારત સંઘ અને રેલવે વિભાગમાં તેના અધિકારીઓ-અપીલકર્તાઓ-તેના હુકમના આદેશનું પાલન ન કરીને તેની સત્તાના તિરસ્કાર માટે મિલકતની હાનિ અને વ્યક્તિની કેદ

ભોગવે છે.આ કેસ આપણને કંઈક અંશે ખલેલ પહોંચાડે છે અને અદાલતના તિરસ્કારની ન્યાયશાસ્ત્રની ચોક્કસ શાખામાં મૂળભૂત બાબતો પર જવા માટે આપણને અવરોધે છે.

જેમ કે હાલમાં દેખાશે તેમ, આપણા પ્રજાસત્તાક માટે બંને મહત્વપૂર્ણ એવા બે દેખીતી રીતે વિરોધાભાસી પંથોનું સંશ્લેષણ આ અપીલ દ્વારા રજૂ કરવામાં આવેલા નિર્ણાયક મુદ્દાની ચાવી છે, જેમાં પ્રતિવાદી, રેલવે ઇન્સ્પેક્ટરને સેવામાં જાળવી રાખવા માટે ફરજિયાત હુકમની અવજ્ઞા, શિસ્તની કાર્યવાહીને ધ્યાનમાં લીધા વિના, જે ત્યાં સુધીમાં કથિત રીતે તેમના સેવામાંથી અસ્તિત્વમાં પરિણમી હતી.અદાલત ન તો કઠોર હશે અને ન તો આજ્ઞાકારી.અદાલતના તિરસ્કારના ક્ષેત્રમાં, કાયદાએ વ્યવહારિક મુશ્કેલીઓને કારણે ન્યાયિક સત્તા પ્રત્યે અતિશય પ્રતિક્રિયાની ચરમસીમાઓને ટાળવી જોઈએ અને 'અદાલત પાસે કોઈ બંદૂકો નથી' ની બેફામ ભાવનામાં અદાલતના આદેશો માટે હાઈપો-સન્માનને ટાળવું જોઈએ.શા માટે કાળજી રાખવી? '.

'અદાલતની અવમાનના' નો પ્રવાહી, છતાં માન્ય ખ્યાલ ન્યાયાધીશોને કાયદાના શાસન હેઠળ રાખે છે; કારણ કે, વ્યક્તિગત સ્વતંત્રતા, આપણા બંધારણીય આદેશ હેઠળ, પ્રક્રિયાગત કવચ દ્વારા સુરક્ષિત છે, ભલે તેનો અભાવ ન્યાયિક પ્રક્રિયાની પેદાશ હોય.આ ચેતવણી વર્તમાન કેસમાં માંગવામાં આવી છે જ્યાં આપણે અચોક્કસ નોકરોની આકસ્મિક કેદ અને ભારત સંઘની બિન-વિશિષ્ટ મિલકતોની બળજબરીથી જમીના વિચિત્ર આદેશનો સામનો કરી રહ્યા છીએ.અને તેમ છતાં, આ આદેશ વિશેષ રજા દ્વારા અહીં પહોંચતા પહેલા બે અપીલમાંથી બચી ગયો છે.

હકીકતો ઓછી છે અને કાયદો અસ્પષ્ટ નથી; તેમ છતાં, અમારા મતે, અપીલ હેઠળના આદેશ એક અતિશય ઉત્સાહી આદેશ છે જેના ચહેરા પર જીવલેણ નિષ્ફળતાઓ લખવામાં આવી છે. પ્રતિવાદી, પશ્ચિમ રેલવેમાં એક નિરીક્ષક, સામે ગેરવર્તણૂક માટે કાર્યવાહી કરવામાં આવી હતી. જ્યારે 'કારણ બતાવો' નોટિસ જારી કરવામાં આવી ત્યારે તે હાજર થયો ન હતો; અને જ્યારે શિસ્તભંગના પગલાં આગળ વધ્યા, ત્યારે તે વિભાગીય પ્રક્રિયા પસાર કરીને કુશળતાપૂર્વક મુનીફની અદાલતમાં દોડી ગયો, અને આગળની સરકારી કાર્યવાહી સામે પ્રતિરક્ષા અને કાયમી મનાઈ હુકમની ઘોષણા માટે દાવો માંડ્યો. અનિવાર્યપણે, તેમણે અનુશાસનાત્મક તપાસ ચાલુ રાખીને અને તેમનો સંપૂર્ણ પગાર આપવાનું ચાલુ રાખીને રેલવેને સેવામાં તેમની સ્થિતિને અસર કરતા અટકાવવા માટે એક જાહેરાત વચગાળાના હુકમ માટે આગળ વધ્યા. બંને પક્ષોને સાંભળ્યા પછી કોર્ટે ૧૫ એપ્રિલ, ૧૯૭૪ના રોજ ૩૦૧ જારી કર્યો, આવો મનાઈ હુકમ અથવા ફીઝ ઓર્ડર, જેની સામે નિર્રથક અપીલ કરવામાં આવી હતી; અને આખરે, હાઈકોર્ટમાં પુનરાવર્તન પણ નિર્રથક સાબિત થયું. બ્લેન્કેટ ઓર્ડર, જે ટકાવી રાખવામાં આવ્યો હતો, તે આ રીતે વાંચે છે:

તેથી હું એન. એ. યુનિયન ઓફ ઇન્ડિયા અને તેના કર્મચારીઓને આદેશ આપું છું અને નિર્દેશ આપું છું કે તેઓ પશ્ચિમ રેલવેના આઈ. ઓ. ડબલ્યુ. તરીકે અરજદારની સેવાઓ દૂર કરવા, સમાપ્ત કરવા અથવા બરતરફ કરવાના આદેશનો અમલ ન કરે અથવા અન્યથા અમલ ન કરે અને વધુમાં નિર્દેશ આપું છું કે અરજદારને કાર્ય નિરીક્ષક, ડબલ્યુ. આર. એલ. ના પદ સાથે જોડાયેલા પદ, સત્તા, પગાર, વિશેષાધિકારો અને અનુભવ પર જાળવી રાખવામાં આવશે અને ચાલુ રાખવામાં આવશે અને તે જ રીતે ચાલુ રાખવામાં આવશે જેમ કે દૂર કરવાનો કોઈ આદેશ અથવા અન્ય કોઈ આદેશ પસાર કરવામાં આવ્યો ન હોય.

બીજા શબ્દોમાં કહીએ તો તેને પગાર, સત્તા, વિશેષાધિકારો અને અન્ય તમામ અનુલાભની બાબતમાં ૧૪-૧-૧૯૭૪ પર જે પદ પર રાખવામાં આવ્યો હતો તે પદ પર મૂકવામાં આવશે જેનો તેણે ૧૪-૧-૧૯૭૪ પર અને તે પહેલાં તરત જ લાભ લીધો હતો અને આનંદ માણ્યો હતો.

અપીલકર્તાઓ, આશા છે પરંતુ નુકસાનકારક રીતે, ઘટનાઓએ સાબિત કર્યું તેમ, પુનઃસ્થાપન માટેના નિર્દેશનો અમલ કરતા પહેલા ઉચ્ચ અદાલતોમાં નિર્ણયની રાહ જોતા હતા.પરંતુ જ્યારે મનાઈ હુકમનો કેસ જિલ્લા અદાલતમાં પેન્ડિંગ હતો ત્યારે પણ, અપીલમાં, ૧૫-૭-૧૯૭૪ પર ૦.૩૯ R. ૨ (૩) અથવા અવજા હેઠળ અરજી દાખલ કરવામાં આવી હતી.ટ્રાયલ જજે અપીલકર્તાઓને દોષી ઠેરવ્યા હતા અને ૫ જાન્યુઆરી, ૧૯૭૬ના રોજ આ શરતોમાં નનામું ગુનેગારો સામે અસ્પષ્ટ સજા ફટકારી હતી.

તે પણ સ્પષ્ટ છે કે બિન-અરજદારોએ આ અદાલતના તારીખ ૧૫-૪-૭૪ ના નિર્ણય અનુસાર વેતન અને અન્ય ભથ્થાની ચુકવણી ચાલુ રાખી નથી અને તેથી તે સંપૂર્ણપણે સાબિત કરે છે કે બિન-અરજદારોએ આ અદાલતના તારીખ ૧૫-૪-૭૪ ના આદેશનું પાલન કર્યું નથી.હવે બિન-અરજદારોને આથી વધુ આદેશ આપવામાં આવે છે કે જો તેઓ ૧૫ દિવસની અંદર ૧૫.૪.૭૪ ના હુકમનું પાલન કરવામાં નિષ્ફળ જાય તો વિરોધી પક્ષની મિલકત જપ્ત કરવાના આદેશ સાથે મુલાકાત કરવામાં આવશે અને તેમને સિવિલ જેલમાં મોકલવામાં આવશે.બિન-અરજદાર નંબર ૨ ની કોટા વિભાગમાંથી બદલી કરવામાં આવી હોવાથી, આ આદેશનું પાલન વર્તમાન વિભાગીય અધીક્ષક, કોટા દ્વારા કરવામાં આવશે.

(વિજ્ઞાન સોલિસિટર જનરલ દ્વારા અદાલતમાં રજૂ કરાયેલ અનુવાદ)

એક અસફળ અપીલ અને એક અવિરત પુનરાવર્તન થયું. ઉચ્ચ અદાલતે ભારત સંઘને ઉત્સાહપૂર્વક કહ્યું હતું કે કાયદો રાજાઓનો રાજા છે અને ઉચ્ચ અવાજની શૈલીમાં ચેતવણી આપી હતી કે રાજ્યના કાર્યકર્તાઓએ આ દેશમાં બંધારણ અને કાયદાના શાસનની કામગીરીના ઓછામાં ઓછા ૨૮ વર્ષ પછી, કાયદાનું સન્માન કરીને ન્યાયિક ચુકાદાને સમજવું અને શાબ્દિક અને વિશ્વાસુપણે અમલમાં મૂકવો જોઈએ. તમામ અધિકારીઓ, સામાન્ય રીતે નાગરિકો, વાદીઓ અને રાજ્યના કાર્યકર્તાઓએ આપણા મનમાં મહાન ન્યાયશાસ્ત્રી મહર્ષિ મનુની નીચેની આંતરિક કહેવતને ગંભીરતાથી રાખવી જોઈએ, એટલે કે "કાયદો રાજાઓનો રાજા છે—તેમના કરતાં વધુ કઠોર અને શક્તિશાળી, કાયદાથી મોટું કંઈ નથી; અને તેની સત્તાઓ દ્વારા નબળા મજબૂત પર વિજય મેળવશે અને ન્યાય જીતશે". હું ઈચ્છું છું કે આ માત્ર તમામ સરકારી કચેરીઓ, મહત્વપૂર્ણ જાહેર સંસ્થાઓ, શેરી-ખૂણાઓ અને રસ્તાના ખૂણાઓમાં માર્ગદર્શક રેખાઓ તરીકે પ્રદર્શિત થવું જોઈએ નહીં, પરંતુ વ્યક્તિ જીવનમાં જે પદ, વ્યવસાય, દરજ્જો અને સોંપણી ધરાવે છે તેને ધ્યાનમાં લીધા વિના બધા દ્વારા અક્ષર અને ભાવના બંનેમાં કાર્ય કરવું જોઈએ.

અમે સંમત છીએ પરંતુ એ ઉમેરવા માંગીએ છીએ કે મનુ ગ્રંથને કોર્ટ હોલમાં પણ કોમ્પેલના પ્રખ્યાત નિવેદન સાથે પ્રદર્શિત કરવામાં આવે, જે મહાન ન્યાયાધીશ, વિદ્વાન હાથ ઈચ્છતા હતા, તેને કાયદાકીય અને કોર્ટ હોલમાં લટકાવવો જોઈએ: હું તમને વિનંતી કરું છું, ખ્રિસ્તના આંતરડામાં, એવું લાગે છે કે તમે ભૂલ કરી શકો છો!

જો આપણે મુન્સિફના આદેશની શરીરરચનાને તપાસીએ, જેને હંમેશાં જાળવી રાખવામાં આવ્યો હતો, તો આપણે ભયાનક અસરો જોઈ શકીએ છીએ કે જો ૧૫ દિવસની અંદર, હુકમનું પાલન ન થયું-જેનો અર્થ લાંબા વર્ષોના પગારની ચુકવણી અને પ્રતિવાદીની સેવામાં ફરીથી સમાવેશ થાય છે (જેને ત્યાં સુધીમાં દૂર કરવામાં આવ્યો હતો), જે બધાને વિશાળ અધિકૃત મશીનમાં પ્રતિબંધો અને નાણાંની ઉપાડ સુરક્ષિત કરવા માટે વધુ સમયની જરૂર હતી-વિરોધી પક્ષો (તેમાંથી કોણ?)મિલકતની જમીના આદેશ સાથે મુલાકાતો થશે (જે?)અને તેમને (કોને?સિવિલ જેલમાં (કેટલા સમય માટે?).બિન-અરજદાર નંબર ૨ની કોટા વિભાગમાંથી બદલી કરવામાં આવી હોવાથી, આ આદેશનું પાલન વર્તમાન વિભાગીય અધીક્ષક, કોટા દ્વારા કરવામાં આવશે (અને તેથી, સ્થાનાંતરણ અધિકારી કેદની સ્થિતિમાં હતો?).કોંસવાળી પૂછપરછ આપણી છે, ટૂંકમાં સૂચવવા માટે કે જ્યાં સ્વતંત્રતા અને સંપત્તિથી વંચિત રહેવું છે, તે મૂળભૂત છે કે અસ્પષ્ટતા એક જીવલેણ ખામી છે, ભલે તે જારી કરનાર અધિકારી અદાલત હોય.આ નબળાઈને હાઈકોર્ટ દ્વારા પુનરાવર્તનમાં નાના ભાગમાં સુધારવામાં આવી હતી, જે હાલમાં નોંધવામાં આવશે.

જો કે, આ આદેશ પર ઉચ્ચ અદાલતે ૫-૩-૧૯૭૬ના રોજ સ્ટે મૂક્યો હતો, જ્યાં સુધી તેણે આખરે ૨૦ જાન્યુઆરી, ૧૯૭૮ના રોજ પુનરાવર્તનને ફગાવી ન દીધું.અને તે અપીલકર્તાનો કેસ છે કે ત્યારબાદ પગાર ચૂકવવામાં આવ્યા છે, ગણતરીઓ કરવામાં આવી છે, મંજૂરીઓ મેળવવામાં આવી છે અને નાણાં ઉપાડવામાં આવ્યા છે અને વર્ષોની તમામ ૩૦૩ બાકી રકમ વહેંચવા માટે તૈયાર છે.પ્રશ્ન એ છે કે શું અવજા માટેની કાર્યવાહી કાયદેસર અને ન્યાયી હતી અને, કોઈ પણ સંજોગોમાં, તેની મિલકતો જપ્ત કરીને અને તેના નોકરોને જેલમાં ધકેલીને

સરકારની કઠોર સજા એ ન્યાયિક વિવેકબુદ્ધિનો ત્યાગ હતો. અને હંમેશા વાસ્તવવાદ દ્વારા માહિતગાર અને પશ્ચાતાપથી પ્રભાવિત.

આપણી પાસે અહીં એક વચગાળાનો હુકમ છે, જોકે તે અસામાન્ય છે, જેની સ્વસ્થતાની આ અદાલતમાં એક અલગ કાર્યવાહીમાં ચકાસણી કરવામાં આવી રહી છે. ચાલો પ્રો ટેમ્પોરનો ઉપયોગ કરીએ, તેના માન્ય અસ્તિત્વને ધારીએ અને કથિત ઉલ્લંઘન અને સજાની મુલાકાતના લોક-અપ પર ધ્યાન કેન્દ્રિત કરીએ. દિશા શું હતી? વહીવટી પ્રક્રિયાઓની જડતાને ધ્યાનમાં રાખીને તે સમયની અંદર તેનું પાલન કરવું વ્યવહારુ હોઈ શકે? શું અહીં હકીકતોની દ્રષ્ટિએ પુનરાવર્તિત ઇનકાર હતો, અને, જો એમ હોય તો, કોના દ્વારા? અદાલત ક્યારે નીચલા સ્તરે સરકારી કર્મચારીઓની કેદની ચરમસીમાએ જાય છે, જેમણે આજ્ઞાભંગ માટે ઉપરના આદેશો પર કાર્યવાહી કરવી પડે છે? શું દયા સાથે ન્યાયને હળવો કરવાનો અથવા તેનાથી વિપરીત વ્યવહાર કરવાનો ન્યાયિક વિવેકનો માર્ગ છે? સૌથી ઉપર. મર્યાદિતમાં ઉદ્ભવતા હોવા છતાં, શું અચોક્કસ ગુણધર્મોના આકસ્મિક જોડાણનો ક્રમ હોઈ શકે? શું અદાલત ચુકાદા પછી લાંબા સમય સુધી જીવન આપનાર ભાગોની ખાલી જગ્યાઓ ભરીને સર્વવ્યાપી નિર્દેશ આપીને આદેશમાં અજાણ્યા કોઈપણ વ્યક્તિને કેદ કરી શકે છે અને. કદાચ, જામીનદારને તે જેને ઉલ્લંઘન કરનાર માને છે તેને પકડવાની મંજૂરી આપવા માટે? કદાચ, 'ઉતાવળમાં મારી નાંખો' અને 'ધીમે ધીમે ઉતાવળ કરો' એ દરેક વ્યક્તિ માટે સારી વાત છે જે ઓટોમોબાઈલના ચક્ર પર અથવા જાહેર પદાધિકારીની કલમ દ્વારા સત્તાનો ઉપયોગ કરે છે.

આપણે આ પ્રશ્નોના ઉકેલ માટે આગળ વધીશું જે તેમના જવાબોને તેમની રચનામાં જ ઉજાગર કરે છે. દાખલા તરીકે, માત્ર સ્પષ્ટ જવાબ માટે પૂછવું એ નથી કે કોઈ પણ આદેશ ભલે ગમે તેટલી ઊંચી શક્તિ હોય, જો તે ભાગ III ના બખ્તર પહેરેલા નાગરિકની વ્યક્તિને જોખમમાં મૂકે તો તે વાજબી અથવા વાજબી હોઈ શકે નહીં. અને તેમ છતાં, વિદ્વાન મુન્સિફે માત્ર નિર્દેશ

આપ્યો કે 'વિરોધી પક્ષ' (કેન્દ્ર સરકાર સહિત ત્રણની બહુમતી) ને સિવિલ જેલમાં મોકલવામાં આવે.વધુમાં, આદેશમાં નોંધવામાં આવ્યું છે કે વિભાગીય અધીક્ષક (પીર) ની બદલી કરવામાં આવી છે અને તેમ છતાં નિર્દોષ હસ્તાંતરણ કરનારને કેદ કરવાના જોખમમાં મૂકવામાં આવે છે.આ જીવલેણ હાવને સમજીને, ઉચ્ચ અદાલતે અવલોકન-ક્રમ-દિશા બનાવીને બગાસાના આંસુને સુધારવાની માંગ કરી:

વિદ્વાન મુન્સિફ મેજિસ્ટ્રેટ, જેમણે ૫ જાન્યુઆરી, ૧૯૭૬ના રોજ અગાઉનો આદેશ પસાર કર્યો હતો, તેઓ સંબંધિત અરજદારોને સિવિલ જેલ ૩૦૪માં મોકલવા અને મિલકતની જમીની કાર્યવાહી સાથે આગળ વધી શક્યા ન હતા.સંબંધિત મુન્સિફે સંબંધિત અધિકારીનું નામ જણાવવું પડશે, જેને જેલમાં મોકલવાની જરૂર છે અને અપીલમાં સુધારેલા ૫ જાન્યુઆરી, ૧૯૭૬ના ચુકાદામાં પહેલેથી જ આપવામાં આવેલા તારણો અનુસાર ફરજિયાત પાલન કરવાના હેતુથી જમ કરવાની મિલકતની વિગતો આપવી પડશે.

(ભાર ઉમેરવામાં આવ્યો)

હાઈકોર્ટ દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશ અનુસાર પગારની ચુકવણી પહેલેથી જ કરવામાં આવી હોવાનું જાણ કરવામાં આવ્યું ત્યારે પણ કોર્ટ અવિરત રહી હતી.હાઈકોર્ટના ચુકાદાના અંતિમ ભાગમાં જણાવવામાં આવ્યું હતું કે સંબંધિત મુન્સિફે "સંબંધિત અધિકારીને જેલમાં મોકલવા અને તેમના ચુકાદામાં ઉલ્લેખિત સંબંધિત સંપત્તિને જમ કરવાના સંબંધમાં તેમના આદેશનો અમલ કરવા માટે" ઝડપી કાર્યવાહી કરવી જોઈએ. બંને આદેશો મુખ્ય વ્યક્તિઓ અને સંપત્તિઓની ઓળખને અનિશ્ચિતતામાં રાખે છે.

અમે થોડા આશ્ચર્યચકિત છીએ કે તિરસ્કારના અધિકારક્ષેત્રની અદાલતે આદેશમાં નામ લીધા વિના વ્યક્તિની વ્યક્તિગત સ્વતંત્રતાને વંચિત કરવી જોઈએ કે જેને કોર્ટના બેલિફે કસ્ટડીમાં લેવી જોઈએ અથવા જેલ સત્તાવાળાઓએ પ્રાપ્ત કરવી જોઈએ.એ જ રીતે સ્પષ્ટ રીતે, પ્રક્રિયાગત જવાબદારીઓની અવગણના કરીને, ચુકાદામાં વિશિષ્ટતા વિના મિલકત કેવી રીતે લઈ શકાય?એવું નથી કે અધિકારીને જેલની સજા સંભળાવ્યા વિના અને અટકાયત સામેના તેના કેસને ધ્યાનમાં લીધા વિના, મુન્સિફ તેની મિલકતને શા માટે સ્પર્શ ન કરવી જોઈએ તે અંગે તેના માલિકનું નિવેદન સાંભળ્યા વિના જમ કરવાની મિલકતની કામચલાઉ વિગતો આપે છે.સ્વતંત્રતાની બંધારણીય પવિત્રતા અને (તે સમયે) મિલકતનું રક્ષણ અનિશ્ચિત બની જશે અને પ્રક્રિયાગત કાયદો લટકતો રહેશે, જો મૂળ આદેશ શાંત હોય અને ગુનેગારની ઓળખ મંત્રિસ્તરીય પગલા તરીકે બાકી રહે છે.જ્યારે ઉચ્ચ અદાલતે ખરેખર તેના નિર્ણાયક આદેશને અમલમાં મૂકવા માટે મંત્રી આદેશ જારી કર્યો ત્યારે આવા નામોને નિયુક્ત કરવા માટે તેને ટ્રાયલ કોર્ટ પર છોડવામાં ભૂલ થઈ હતી.નામહીન લોકોને તિરસ્કારના નામે પણ ચુકાદો આપ્યા પછી નામ દાખલ કરીને જેલમાં મોકલી શકાતા નથી.કુદરતી ન્યાય એ વ્યાપક સિદ્ધાંત છે જે ભારતીય ન્યાયશાસ્ત્રમાં પ્રક્રિયાગત નિષ્પક્ષતા માટે અભિન્ન છે.માત્ર આ જ કારણસર, પડકાર હેઠળનો હદનો હુકમ અસુરક્ષિત છે—અચોક્કસ મિલકતની જમી અને અનામી અવમાનકોની અટકાયત બંને સામે.

આ અમાન્ય સંજોગોથી સ્વતંત્ર રીતે, તે સ્પષ્ટ છે કે એકવાર હકીકતોની તેમના વાસ્તવિક સેટિંગમાં પ્રશંસા કરવામાં આવે તો ન્યાયિક રોષ માટે કોઈ આધાર નથી.મનાઈ હુકમનો આદેશ ટ્રાયલ કોર્ટ દ્વારા ૧૫-૪-૭૪ પર કરવામાં આવ્યો હતો અને હાઈકોર્ટ સમક્ષ લાવવામાં આવ્યો હતો જ્યાં ૩-૧-૧૯૭૯ પર પુનરાવર્તન અરજી ફગાવી દેવામાં આવી

હતી.કડક શબ્દોમાં કહીએ તો, હુકમનામાને રોકવામાં આવ્યો ન હતો અને તેનું પાલન થવું જોઈતું હતું.તે કહેવાનું કોઈ બહાનું નથી કે જ્યારે અપીલ અને પુનરાવર્તન પેન્ડ થાય છે, ત્યારે મુકદ્દમાની આશા લોકોને અસંવેદનશીલ બનાવે છે.જ્યારે આ સમજદાર નથી, તે હઠીલા બિન-પાલન વિશે નિર્ણય લેવાનો ઘટક છે.રેલવેના ઉચ્ચ અધિકારીઓ દ્વારા કથિત રીતે સેવામાંથી દૂર કરાયેલા સરકારી કર્મચારીની પુનઃસ્થાપનાના આદેશના હુકમની અવજા માટે કાર્યવાહી શરૂ કરવી, અગાઉના સમયગાળા માટે પગારની ચુકવણી સાથે, જો પૂરતો સમય ન આપવામાં આવે તો તે અધિકારક્ષેત્રનું ઉદ્ધંધન છે.થોડો વાસ્તવવાદ ઉચ્ચ અદાલતને સરળતાથી ખાતરી આપી શક્યો હોત કે ભારત સંઘના સરકારી કર્મચારી કે જેને ગેરવર્તણૂક માટે સેવામાંથી દૂર કરવામાં આવ્યો છે તેને અદાલત દ્વારા આદેશ આપવામાં આવ્યો તે તરત જ સંપૂર્ણ પગાર સાથે પુનઃસ્થાપિત કરી શકાતો નથી.તેને વિવિધ અધિકારીઓને જાણ કરવી પડતી હતી, વિવિધ સ્તરે આદેશો આપવાના હતા, ફાઈલો ખસેડવાની હતી અને અમલીકરણ પહેલાં ગર્ભાધાન માટે નોંધો બનાવવી પડતી હતી.આ બધામાં સમય લાગે છે અને જ્યારે અદાલતનો આદેશ આખરે અમલમાં આવે છે, ત્યારે અધિકારીનો પગાર, અલબત્ત, કાર્યવાહીની આક્ષેપિત ધમકીની મૂળ તારીખથી અમલમાં મૂકવો પડશે.જ્યાં વ્યક્તિગત સ્વતંત્રતા જોખમમાં છે તેવા આ સખત અધિકારક્ષેત્રમાં સરકારી કામગીરી કેવી રીતે યોગ્ય નથી તે સમજવા માટે વિરામ લીધા વિના ઉતાવળમાં સજા આપવાનું ચાલુ રાખવું.લોર્ડ કર્ઝનના દિવસોમાં પ્રચલિત પ્રક્રિયાઓનું વર્ણન આજે પણ સારું છે.તીક્ષ્ણ શાહીમાં ડૂબી ગયેલા તેમના અધીરા શબ્દો અહીં છે:

"..... વહીવટ હાથીની જેમ મૂંઝવણભર્યો બની ગયો હતો-'ખૂબ જ ભવ્ય, ખૂબ શક્તિશાળી, ઉચ્ચ ધોરણની બુદ્ધિ સાથે, પરંતુ તેની ચાલમાં શાહી ધીમી ગતિ સાથે'

"ગોળ અને ગોળ, પૃથ્વીની દૈનિક ક્રાંતિની જેમ, ફાઈલ, ભવ્ય, ગંભીર, નિશ્ચિત અને ધીમી હતી:અને હવે, યોગ્ય સમયે, તેણે તેની ભ્રમણકક્ષા પૂર્ણ કરી લીધી છે, અને મને સમાપન તબક્કાની નોંધણી કરવા માટે આમંત્રિત કરવામાં આવ્યો છે ".

અમે ઇરાદાપૂર્વક વિલંબને માફ કરવાના મૂડમાં નથી કે અદાલતના આદેશોનું પાલન કરવામાં નિષ્ફળતાના આધાર તરીકે વહીવટીતંત્રમાં બિનજરૂરી સ્થિરતા સહન કરવાના મૂડમાં નથી.કાયદો આજસુ બોસ કે 'ચીકી' ચોરી કરનારાઓને માન આપતો નથી.પરંતુ અપરાધની તે પ્રજાતિનો કોઈ પુરાવો આપણા ધ્યાન પર લાવવામાં આવ્યો નથી માત્ર નિષ્ક્રિયતાનો કોઈ લાંબો લાભ નથી, જ્યાં અર્થ એ છે કે રિયા એ અનિવાર્ય છે.

તેથી, અમે અદાલતના આદેશને ધ્યાનમાં લઈએ છીએ, જેમાં અપીલકર્તાઓને તિરસ્કારમાં મુકવામાં આવ્યા છે, જે ઉતાવળભર્યું પગલું છે, જે કદાચ તાત્કાલિક પાલનની ગેરહાજરીથી નારાજ છે.

વાક્યની તીવ્રતા સમજાણની બહાર છે.અમે સમજી શકતા નથી કે હાઈકોર્ટના આદેશની તારીખથી અત્યાર સુધી પગાર ચૂકવવામાં આવ્યો હતો અને યોગ્ય મંજૂરી અને ચેક ઉપાડવા પર પગાર ચૂકવવાની તૈયારી અદાલતમાં રજૂ કરવામાં આવી હતી તે હકીકતની અદાલત કેવી રીતે અવગણના કરી શકે છે.અમારી સમક્ષ, વિદ્વાન સોલિસિટર જનરલે કહ્યું હતું કે સંપૂર્ણ વેતન ચૂકવવા માટે તૈયાર છે અને જરૂરી ચેક પહેલેથી જ તૈયાર થઈ ગયો છે.અમે કોર્ટની રિટ સામે પડકારજનક વલણ અપનાવવા માટે ભારત સરકાર તરફથી કોઈ વલણ જોતા નથી.તે સર્વવિદિત છે કે તિરસ્કારની સત્તાને આવરણમાં રાખવી જોઈએ અને જો અદાલતને ખાતરી

થઈ જાય કે ઈરાદાપૂર્વકની અવજા અથવા આજ્ઞાભંગ થયો છે, તો જ શપથ ટૂંકમાં લેવા જોઈએ.મધ્યસ્થતા સત્તાને ગૌરવ આપે છે અને અમને લાગે છે કે વર્તમાન કેસની હકીકતો વાસ્તવિક સમયની અંદર પાલન કરવાની ચેતવણી અને ત્યારબાદ કડક કાર્યવાહી કરતાં કોઈ મજબૂત પગલાની માંગ કરતી નથી.અમારો એવો મત નથી કે ભારત સંઘને અનુચિત ભોગવૃત્તિ અથવા તેના અધિકારીઓની એકવચન વિનંતિ બતાવવી જોઈએ.પરંતુ એકવાર સક્રિય આજ્ઞાપાલન, અભિવ્યક્તિ સાથે, વિલંબિત ખેદના સ્પષ્ટ પુરાવા મળે છે, જો કે પાલન કાગળ-લોગ કરેલી પ્રક્રિયાઓ દ્વારા પ્રેરિત અનિવાર્ય સમય-વિલંબને કારણે છે, તો અદાલત માફી આપી શકે છે.અહીં, પાલન અને પશ્ચાતાપ હવે હાજર છે.

આ સંજોગોમાં, અમે અપીલને મંજૂરી આપીએ છીએ અને પ્રથમ અપીલકર્તા, ભારત સંઘની બાંહેધરી નોંધીએ છીએ કે પ્રતિવાદીને મળનારો સંપૂર્ણ પગાર આજની તારીખથી એક અઠવાડિયાની અંદર ચૂકવવામાં આવશે.

This judgment has been translated using AI Tool - SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.